

PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY
ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 1
W ŚWIECIU
NA ROK SZKOLNY 2020/2021

1. Założenia teoretyczne i uwarunkowania prawne

Program wychowawczo - profilaktyczny Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Świeciu jest dokumentem pozwalającym scalać oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne szkoły oraz środowiska uczniów. Również wzmocnienie wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły poprzez szersze uwzględnienie w podstawie programowej zadań wychowawczo-profilaktycznych, poszerzenie problematyki edukacji dla bezpieczeństwa oraz ustalenie zakresu treści nauczania i liczby godzin przeznaczonych na zajęcia poszczególnych przedmiotów – umożliwiającym nauczycielom rozwijanie umiejętności pracy zespołowej uczniów, rozwiązywanie problemów i realizację projektów edukacyjnych. Stanowi wytyczne do pracy wychowawczej skierowane do dyrekcji szkoły, wychowawców klas, nauczycieli przedmiotów, specjalistów, Samorządu Uczniowskiego, pracowników administracyjnych szkoły oraz organizacji i instytucji wspomagających pracę szkoły, przy współudziale rodziców z uwzględnieniem ich oczekiwań dydaktyczno – wychowawczych. Realizacja założeń programowych wpłynie na spójność i wielokierunkowość oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych skierowanych do uczniów szkoły.

Metody diagnostyczne były ograniczone i utrudnione z uwagi na zdalne nauczanie spowodowane pandemią.

W związku z tym program oparty jest przede wszystkim o:

- diagnozę potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej wykonaną w roku szkolnym 2018/2019 (w formie ankiet);
- diagnozę potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej wykonaną w roku szkolnym 2019/2020 (na podstawie wywiadu z uczniami, rodzicami i nauczycielami, również w formie on-line).
- wzmocnienie wychowawczej roli szkoły;
- edukację zdrowotną;
- wzmocnienie bezpieczeństwa uczniów;
- wzmocnienie obszarów: zdrowia, relacji, kultury.

Nadrzędnym celem naszej placówki jest pomoc wszystkim uczniom w rozwijaniu ich indywidualnych możliwości, umiejętności oraz prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia, wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze: fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej, a także w aspekcie intelektualnym i emocjonalnym.

Podstawa prawna, na której został spisany program wychowawczo- profilaktyczny przedstawia się następująco:

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59) - art. 10 ust. 1 pkt 5, art. 26 ust. 2, art. 78, art. 98-99.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii z późn. zmianami z dnia 22 stycznia 2018 r.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym z późn. zm. z dnia 26 lipca 2018 r.
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach z późn. zm. z dnia 13 lutego 2019 r.

2. Diagnoza potrzeb – zasoby szkoły oraz występujące zagrożenia

Program wychowawczo- profilaktyczny powinien określać zasoby jakimi dysponuje szkoła, aby profesjonalnie wypełnić założenia określone w programie.

Rada Pedagogiczna

1. Współpracuje z instytucjami w organizowaniu różnych form spędzania czasu przez dzieci, szczególnie z rodzin patologicznych i zaniedbanych środowiskowo.
2. Poprzez prowadzone działania wychowawcze kształtuje u uczniów i ich rodziców świadomość prawną w zakresie ponoszenia konsekwencji wynikających z popełnionych czynów karalnych.
3. W sposób zdecydowany reaguje na obecność w szkole osób obcych, które swoim podejrzanym zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia.
4. Ma obowiązek ścisłej współpracy z policją i z sądem dla nieletnich, w razie zaistniałej potrzeby niesienie pomocy dzieciom ofiarom przestępczości.

Dyrekcja

1. Dbą o prawidłowe funkcjonowanie szkoły, o poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły, o kształtowanie twórczej atmosfery pracy w szkole.
2. Współpracuje z Samorządem Uczniowskim.
3. Stwarza warunki do prawidłowej realizacji Konwencji Praw Dziecka oraz umożliwia uczniom podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej i religijnej.
4. Czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego.

Nauczyciele

1. Wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania. Udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych, w oparciu o rozpoznanie potrzeb uczniów.
2. Kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu, demokracji, atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka.
3. Mają obowiązek reagowania na przejawy agresji.
4. Mają obowiązek współpracy z kuratorami sądowymi czuwającymi nad programem resocjalizacji uczniów trudnych (w przypadku zgłoszenia przez kuratora takiej potrzeby).

5. Odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole i poza jej terenem, w czasie wycieczek, wyjść itp.
6. Inspirują nauczycieli i uczniów do twórczych poszukiwań.

Wychowawcy klas

1. Dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów, również nieakceptowanych.
2. Zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów.
3. Sprawują opiekę wychowawczą nad uczniami szkoły, a w szczególności: tworzą warunki wspomagające ich rozwój i przygotowują do życia w rodzinie i w społeczeństwie.
4. Poznają warunki życia i nauki swoich wychowanków.
5. Mają obowiązek kształtować właściwe stosunki między uczniami, opierając je na tolerancji i poszanowaniu godności osoby.
6. Uczą pozytywnego myślenia i stawiania na sukces poprzez rozwijanie poczucia własnej wartości.
7. Kształtują umiejętność pracy w zespole, uczą demokratycznego podejmowania decyzji, elastyczności w zachowaniu.

Rodzice

1. Dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów, proponują im pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza szkołą.
2. Rodzice i nauczyciele współdziałają ze sobą w sprawach wychowania i kształcenia dzieci.

Rada Rodziców

1. Reprezentuje ogół rodziców szkoły oraz podejmuje działania wspierające proces wychowawczy szkoły.
2. Współdecyduje o formach pomocy dzieciom oraz ich wypoczynku, współuczestniczy w opracowaniu programu wychowawczego szkoły.
3. Pozyskuje i gromadzi środki finansowe w celu wspierania działalności szkoły.
4. Organizuje formy aktywności rodziców na rzecz wspomagania realizacji celów i zadań szkoły.

Samorząd Uczniowski

1. Jest animatorem, inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego i intelektualnego na terenie szkoły i w środowisku lokalnym.
2. Reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego wobec dyrekcji i grona pedagogicznego.
3. Inicjuje działania dotyczące życia uczniów, propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji.
4. Angażuje uczniów do wykonywania niezbędnych prac na rzecz klasy i szkoły.
5. Dbą o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję.
6. Wyraża za pośrednictwem swojego opiekuna opinię dotyczącą problemów społeczności uczniowskiej.

Diagnoza została przeprowadzona na podstawie:

1. Wnioski z obserwacji i wywiadów przeprowadzonych wśród: uczniów nauczycieli, pracowników szkoły i rodziców (również w formie on-line).
2. Przeprowadzone obserwacje oraz diagnozy pracy pedagogów i psychologa szkolnego.
3. Analizę i ocenę realizacji zadań z Programu Wychowawczo-Profilaktycznego za ubiegły rok szkolny.
4. Uzyskane oceny z zachowania, wyniki w nauce oraz frekwencję uczniów.
5. Realizowane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Do Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Świeciu uczęszczają uczniowie z wszystkimi możliwymi stopniami niepełnosprawności intelektualnej. Wynikają z tego różnego rodzaju trudności:

- Większość uczniów ma bardzo ograniczone kontakty społeczne, poza szkołą nie mają możliwości nawiązywania kontaktów, podejmowania decyzji, trenowania umiejętności społecznych. Wielu z nich wymaga pomocy w wykonywaniu wszystkich codziennych czynności, co negatywnie wpływa na kształtowanie obrazu samego siebie.
- Uczniowie, którzy nie posługują się mową werbalną pozbawieni są możliwości wyrażania własnych myśli i odczuć, co prowadzi do odczuwania frustracji.

- Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną mają trudności z rozumieniem sytuacji społecznych oraz z realizacją programu nauczania.
- Uczniowie z nadpobudliwością, zaburzeniami zachowania i zaburzeniami ze spektrum autyzmu przejawiają szczególne trudności w rozumieniu i przestrzeganiu norm życia społecznego.
- Uczniowie z niedostosowaniem społecznym sprawiają poważne problemy wychowawcze.

Rodziny naszych uczniów stają przed ogromnym problemem wychowania dziecka niepełnosprawnego, z czym nie zawsze potrafią sobie poradzić. W połączeniu z problemami życiowymi, takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, problemy alkoholowe, przemoc, dezorganizacja rodziny oraz brak wystarczającego wsparcia medycznego, psychologicznego, edukacyjnego i rehabilitacyjnego powstają dodatkowe czynniki ryzyka mogące prowadzić do wykluczenia społecznego.

Z obserwacji pedagogów, psychologa i nauczycieli wynika, że niektórzy uczniowie należą do grup niskiego, średniego ryzyka i wysokiego ryzyka (wymagają profilaktyki pierwszorzędowej, drugorzędowej i trzeciorzędowej). Dlatego też program wychowawczo - profilaktyczny został opracowany po to, aby zredukować czynniki ryzyka przy jednoczesnym wzmacnianiu czynników chroniących.

- Wyodrębniono następujące czynniki ryzyka występujące wśród uczniów:
 - niższy status społeczno - ekonomiczny;
 - konflikty w rodzinie, w szczególności nasilone w drugim semestrze roku szkolnego z powodu pozostania wszystkich członków rodziny w domu,
 - ograniczone możliwości korzystania z pomocy z instytucji zewnętrznych w sytuacji pandemii,
 - zbyt długi czas pracy przy komputerze,
 - pochodzenie z rodzin rozbitych, w sytuacji konfliktów okołorozwodowych,
 - eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi (alkohol);
 - przemoc werbalna, fizyczna i cyberprzemoc;
 - niekonsekwentne i nieskuteczne metody wychowawcze;
 - nieprawidłowe postawy rodzicielskie (zwłaszcza odrzucenie emocjonalne lub nadopiekuńczość);

- konfliktowe stosunki z rodzeństwem;
- niedostateczne zainteresowanie rodziców rozwijaniem kompetencji wychowawczych,
- brak wystarczającej kontroli rodzicielskiej nad treściami przeglądanyymi przez dzieci w Internecie oraz czasem spędzonym na korzystaniu z urządzeń technicznych i komunikacyjnych.
- brak kontroli rodziców dotyczącej spędzania czasu wolnego przez dziecko
- Problemy emocjonalne uczniów:
 - brak dostatecznej umiejętności uczniów radzenia sobie w trudnej sytuacji (np. konflikty rówieśnicze);
 - niewystarczające umiejętności uczniów radzenia sobie z nieprzyjemnymi uczuciami;
 - stresujące zdarzenia życiowe;
 - nasilony lęk w sytuacji pandemii,
 - obniżony poziom samooceny;
 - niezadowolenie ze swojego wyglądu;
 - zaburzenia i choroby psychiczne;
- Problemy związane z rozwojem fizycznym:
 - niepełnosprawność ruchowa różnego stopnia;
 - zaburzenia widzenia;
 - niedosłuch;
 - niedobór wagi i wzrostu;
 - nadwaga;
 - brak kontroli wydalania;
 - brak lub ograniczenie mowy czynnej;
 - wady wymowy;
- Problemy związane z rozwojem umysłowym
 - niepełnosprawność intelektualna różnego stopnia;
 - nieharmonijny rozwój intelektualny;
 - higiena pracy z komputerem (czas pracy)
 - zaburzenia koncentracji uwagi;
 - trudności w opanowaniu umiejętności czytania;

- trudności w nabywaniu umiejętności matematycznych;
- niewystarczające umiejętności społeczne;
- Problemy w kontaktach społecznych
- brak integracji z grupą rówieśniczą;
- zaburzone kontakty z rówieśnikami;
- brak umiejętności pracy w zespole;
- niezadowolenie z pozycji w grupie rówieśniczej,
- przedłużająca się izolacja społeczna z powodu pandemii,
- okresowy brak możliwości samodzielnego wychodzenia z domu,

Wnikliwie analizując potrzeby wychowawcze i profilaktyczne naszych uczniów i wychowanków zostały opracowane podstawowe i szczegółowe cele oraz obszary dydaktyczno - wychowawcze.

3. Cele, zadania i działania wychowawczo-profilaktyczne szkoły

Cele wychowawcze szkoły:

1. Wdrażanie do zaradności osobistej i umiejętności społecznych.
2. Zapewnienie uczniom możliwości zdobycia wiedzy i umiejętności współżycia w rodzinie oraz przygotowania zawodowego i możliwości udziału w zajęciach pozalekcyjnych z zakresu doradztwa zawodowego kształtujących postawy prozawodowe.
3. Kształtowanie w uczniach postawy dialogu, tolerancji i akceptacji wobec osób niepełnosprawnych, z zaburzeniami psychicznymi i odmiennych kulturowo.
4. Integracja, wspieranie wszystkich uczniów, zapewnienie im korzystnych warunków rozwoju osobowości, wiedzy i umiejętności.
5. Uczenie prezentowania własnego punktu widzenia i brania pod uwagę poglądów innych ludzi.
6. Kształtowanie postawy szacunku wobec dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego.
7. Przekazanie wartości moralnych, uczenie dokonywania wyborów i hierarchizacja wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

8. Stwarzanie warunków do kształtowania zachowań sprzyjających zdrowiu psychicznemu i bezpieczeństwu.
9. Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz wskazywanie sposobów obrony przed nimi i profilaktyka uzależnień.
10. Uwrażliwianie na problemy środowiska, kształtowanie postaw prozdrowotnych i ekologicznych.
11. Kształtowanie poczucia przynależności do społeczności swojej szkoły, środowiska lokalnego, regionu i ojczyzny.
12. Przewycięzanie, ograniczanie i kompensowanie ujemnych stron pobytu dziecka w szpitalu.

Działania profilaktyczne szkoły

W profilaktyce wyróżnia się trzy grupy adresatów działań zapobiegających: grupa niskiego ryzyka (osoby niepodejmujące zachowań ryzykownych, znajdujące się przed możliwą inicjacją), podwyższonego ryzyka (osoby „eksperymentujące” z zachowaniami ryzykownymi) oraz wysokiego ryzyka (występują utrwalone zachowania ryzykowne). Do grupy pierwszej i drugiej wykorzystuje się zachowania profilaktyki pierwszo- i drugorzędowej, są nimi działania informacyjne, edukacyjne oraz alternatywne.

1. Działania informacyjne:

- informowanie o aktualnych procedurach dotyczących funkcjonowania szkoły w czasie epidemii oraz wprowadzenia i stosowania zasad obowiązujących w placówce w czasie trwania pandemii koronawirusa COVID-19,
- zapoznawanie z procedurami w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, pracownikom, rodzicom i interesantom Zespołu Szkół Specjalnych nr 1,
- dostarczenie młodzieży aktualnych informacji dotyczących zagrożeń uzależnieniami od środków psychoaktywnych, alkoholu i nikotyny, dopalaczy i internetu,
- dostarczenie wiedzy na temat ryzyka wczesnej inicjacji seksualnej oraz chorób związanych z aktywnością seksualną i metod zapobiegania im,
- edukacja na temat zagrożeń cywilizacyjnych dla zdrowia i życia człowieka,

- dostarczenie wiedzy o zagrażających zjawiskach w życiu społecznym i rodzinnym (przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna, przestępczość nieletnich, prostytutka, zaburzenia więzi, samobójstwa),
- informowanie o instytucjach udzielających wsparcia w sytuacjach problemów zdrowotnych, socjalnych, emocjonalnych,
- zapoznanie z prawnymi regulacjami dotyczącymi przemocy, uzależnień, używania środków psychoaktywnych, alkoholu i papierosów przez osoby niepełnoletnie i dorosłych,
- zapoznanie uczniów i rodziców z procedurami postępowania w sytuacjach zagrożenia i zalecanymi działaniami profilaktycznymi w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego
- edukacja i szkolenie umiejętności w zakresie BHP i udzielania pomocy przedmedycznej,
- pomoc w planowaniu celów życiowych i kariery zawodowej.

Formy i metody pracy:

- pozyskiwanie i dystrybucja aktualnych materiałów informacyjno - edukacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) dla uczniów, rodziców, nauczycieli, literatury pomocnej nauczycielom i wychowawcom w formie czasopism, publikacji zwartych oraz elektronicznej,

Realizacja: pedagog szkolny, samorząd uczniowski, pracownik biblioteki szkolnej - wykład, pogadanka, szkolenie, zajęcia lekcyjne i lekcje wychowawcy klasy, konsultacje zbiorowe dla rodziców. Wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów w ramach obowiązującej podstawy programowej, pedagog szkolny - pomoc metodyczna i merytoryczna, w razie potrzeby zaproszeni specjaliści.

Standard: tematyka i treść zajęć powinny być dostosowane do wieku młodzieży, a przekazywane informacje i wiedza aktualne, rzetelne, obiektywne. Szkoła pełni funkcję pomocniczą wobec rodziców, rodzice współpracują i wspierają działania profilaktyczne szkoły.

2. Działania edukacyjne:

- kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie swoje i innych w dobie pandemii i przestrzegania procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.
- pomoc w nabywaniu samoświadomości w zakresie własnych uczuć, potrzeb, reakcji, zachowań i postaw,
- rozwijanie umiejętności interpersonalnych niezbędnych w kontakcie z innymi: empatii, zasad prawidłowej komunikacji, wzajemnego wpływu i wspierania się w stosunkach z ludźmi,
- modelowanie i wspieranie konstruktywnego podejścia do problemów i rozwiązywania konfliktów poprzez współpracę w budowaniu porozumienia,
- pomoc w budowaniu adekwatnej samooceny i samoakceptacji ze świadomością swoich mocnych stron i ograniczeń,
- pomoc w nabywaniu zdolności dokonywania wyborów i podejmowania decyzji,
- kształcenie zdolności do asertywnych zachowań w sytuacjach zagrożeń i presji rówieśników, grup subkulturowych i psychomanipulacyjnych,
- pomoc w planowaniu celów życiowych i kariery zawodowej,
- podnoszenie efektywności uczenia się,
- rozwijanie kompetencji emocjonalno - społecznych, w tym umiejętności psychologicznych pomocnych w radzeniu sobie ze stresem i przykrymi emocjami.

Formy i metody pracy:

- analiza i obserwacja funkcjonowania zespołów klasowych, diagnoza procesu grupowego, ról i pozycji członków grupy,
- otwieranie i rozwiązywanie z grupą dostrzeżonych nieprawidłowości i problemów zagrażających realizacji wspólnych celów i sprzyjających patologiom życia grupowego,
- dostrzeganie i omawianie tych sytuacji w szkole, które można wykorzystać w psychoedukacji,
- zajęcia psychoedukacyjne w zespołach klasowych na lekcjach wychowawczych i innych w uzgodnionych przypadkach,
- zajęcia rozwijające uzdolnienia,
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się,
- zajęcia specjalistyczne: logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne, inne o charakterze terapeutycznym (sensoryczne, pomoc psychologiczna,

pomoc pedagogiczna, Integracja Sensoryczna, terapia behawioralna, gimnastyka korekcyjna, Tomatis)

- wykorzystywanie okazji przy realizacji tematyki programowej z różnych przedmiotów, dających możliwość omawiania z młodzieżą kwestii postaw, wyborów, umiejętności życiowych i społecznych,
- udzielanie poprawnie sformułowanej informacji zwrotnej, pomocnej w budowaniu samoświadomości i adekwatnej samooceny młodzieży,
- psychoedukacja rodziców w ramach konsultacji indywidualnych i grupowych,
- współpraca z rodzicami w diagnozowaniu indywidualnych potrzeb i zasobów umiejętności psychospołecznych ich dzieci,
- dostrzeganie i promowanie konstruktywnych zachowań i działań młodzieży.
- doradztwo zawodowe,
- współpraca z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Świeciu.

3. Działania terapeutyczne

- warsztaty profilaktyczne w szkole,
- zajęcia z wychowawcą o tematyce profilaktycznej,
- spotkania ze specjalistami (terapeuta uzależnień),
- zajęcia z psychologiem i pedagogiem szkolnym,
- zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej: zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się,

Realizacja: wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów w ramach obowiązującej podstawy programowej, doradca zawodowy, pedagog szkolny – pomoc metodyczna i merytoryczna, prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych, w razie potrzeby zaproszeni specjaliści.

Standard: tematyka i treść zajęć powinny być dostosowane do wieku młodzieży. Treści z tego obszaru edukacji wiążą się ze szczególnymi kompetencjami osobistymi nauczycieli w zakresie umiejętności interpersonalnych, wymagają szczególnej wrażliwości i powściągliwości w wyrażaniu opinii, sądów i własnych postaw. Zajęcia psychoedukacyjne wymagają umiejętności pracy metodami warsztatowo - treningowymi.

3. Działania o charakterze alternatywnym:

- umożliwienie młodzieży zaspokajania potrzeb aktywności, samorealizacji i rozwoju w społecznie akceptowanych formach działania,
- tworzenie możliwości zaspokajania potrzeb osiągnięć, uznania, przynależności, zaangażowania, integracji wokół pozytywnych celów i wspólnych wartości,
- modelowanie prospołecznych i altruistycznych postaw,
- rozwijanie umiejętności współpracy w realizacji wspólnych projektów i zadań,
- zachęcanie młodzieży do próbowania różnych stylów funkcjonowania osobistego w podejmowanych rolach społecznych,
- przyjmowanie informacji zwrotnych związanych z własnym funkcjonowaniem w sytuacjach zadaniowych i interpersonalnych,
- możliwość realizacji zainteresowań, pasji, uzdolnień,
- możliwość ekspresji własnych uczuć i potrzeb poprzez działanie,
- rozwijanie umiejętności rezygnacji z egoistycznych potrzeb i działania długofalowego z odroczoną gratyfikacją,
- ćwiczenie zdolności do radzenia sobie z porażką, do analizy popełnionych błędów, akceptacji dla swoich ograniczeń.

Formy i metody pracy:

- organizowanie wycieczek, wyjazdy na plenery plastyczne, udział w konkursach, wystawach,
- zajęcia pozalekcyjne, kółka zainteresowań,
- tradycyjne uroczystości szkolne,
- działanie w ramach samorządów uczniowskich,
- włączanie się w działania podejmowane w środowisku lokalnym,
- współpraca z instytucjami lokalnymi.

Realizacja: wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów ogólnych i plastycznych zaangażowani w poszczególne przedsięwzięcia, uczniowie szkoły, Rada Rodziców, pracownicy administracji i obsługi technicznej.

4. Działania interwencyjne:

- zapewnienie podstawowego oparcia i bezpieczeństwa osobom w sytuacji kryzysu, przejawiającego się:

- przymusową izolacją w przypadku zachorowania,
- nagłym załamaniem wyników w nauce, wysoką absencją,
- nadużywaniem lub eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi, agresją, przemocą, zachowaniami destrukcyjnymi,
- izolowaniem się od kontaktów z ludźmi,
- samookaleczeniami,
- identyfikacją z destrukcyjnymi grupami kontrkulturowymi,
- próbą samobójczą,
- zachowaniami niezgodnymi z prawem,
- „ucieczką w chorobę,”
- zaburzeniami łaknienia,

- powstrzymanie destrukcyjnych rozwiązań i zminimalizowanie kosztów kryzysu, wyjaśnienie przyczyn i istoty kryzysu,

- zapewnienie pomocy specjalistycznej stosownie do sytuacji,

- ingerencję prawną w przypadku naruszenia prawa.

Formy i metody pracy: - zespół profilaktyczno - wychowawczy,

- interwencja kryzysowa zgodnie ze szkolnymi procedurami interwencji,

- poradnictwo indywidualne i rodzinne,

- udzielanie wsparcia i pomocy merytorycznej w rozwiązywaniu problemów wychowawczych nauczycielom i rodzicom,

- pomoc bezpośrednia uczniom problemowym, zagrożonym niedostosowaniem społecznym, psychopatologią, z zaburzeniami w procesie socjalizacji,

- diagnozowanie sytuacji wychowawczych wymagających interwencji,

- współpraca z lokalnymi specjalistycznymi ośrodkami wsparcia.

Realizacja: wychowawcy klas, zespół wychowawczo - profilaktyczny, nauczyciele przedmiotów, pedagog szkolny, psycholog, pracownicy administracji i obsługi technicznej.

Działania profilaktyczne szkoły w przypadku zwieszenia zajęć stacjonarnych, będą kontynuowane w formie zdalnej, a ich forma będzie dostosowana do możliwości komunikacyjnych uczniów.

Tabela 1. Ogólnoszkolne zadania wychowawcze i profilaktyczne

ZADANIA WYCHOWAWCZE ZSS nr 1 w Świeciu		
Wartości wychowawcze	Cele wychowawcze szkoły	Zadania wychowawcze
1. Szacunek dla siebie i innych.	Poszanowanie godności osobistej, nietykalności cielesnej i wyrabianie szacunku dla innych.	* nie spóźniamy się na lekcje, * odnosimy się do siebie z szacunkiem (rozumienie, życzliwość), * nie skarżymy, * nie używamy wulgaryzmów, * nie przezywamy się.
2. Tolerancja i kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole.	Kształtowanie pozytywnych postaw i tolerancji wobec różnych poglądów i osób innych, niepełnosprawnych, z zaburzeniami psychicznymi, słabszych – budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami.	* odnosimy się z szacunkiem do innych ludzi: rówieśników, nauczycieli, wychowawców, rodziców i opiekunów, * akceptujemy rówieśników niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi.
3. Szacunek dla pracy własnej i innych.	Wyrabianie szacunku dla pracy własnej i innych. Troska o estetykę klas i innych pomieszczeń.	* dbamy o porządek, nie zaśmiejemy miejsc, w których przebywamy, * porządkujemy salę lekcyjną po zakończeniu zajęć.
4. Kultura osobista.	Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, umiejętności współżycia w grupie społecznej i rodzinie zgodnie	* stosujemy zwroty grzecznościowe, * okazujemy w słowach, działaniach szacunek wobec dorosłych, rówieśników i

	z obowiązującymi normami i regułami.	młodszych.
5. Poszanowanie życia i dbałość o zdrowie fizyczne i psychiczne jako najważniejsze wartości w życiu.	Kształtowanie nawyków zdrowego, aktywnego trybu życia i wypoczynku. Zapewnienie pomocy psychologiczno – pedagogicznej odpowiednio do potrzeb uczniów i udzielanie pomocy w stanach kryzysu psychicznego. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi. Ścisła współpraca grona pedagogicznego z rodzicami lub opiekunami uczniów i wychowanków oraz personelem medycznym w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia.	* dbamy o swoją higienę osobistą, * dbamy o swój wygląd zewnętrzny, * korzystamy z łazienki zgodnie z przeznaczeniem, * wiemy jakie są skutki nieprawidłowego żywienia i staramy się zdrowo odżywiać, * aktywnie uczestniczymy w zajęciach sportowych organizowanych w szkole, * umiemy radzić sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, * zdobywamy wiedzę na temat dbałości o zdrowie psychiczne, * integrujemy się z osobami z zaburzeniami psychicznymi.
6. Przyczyny i skutki nałogów.	Wskazywanie ujemnych skutków nałogów (napoje energetyzujące, e-papierosy papierosy, alkohol, narkotyki), konsekwencje zdrowotne w przyszłości. Działania profilaktyczne zapobiegające nałogom.	* nie ulegamy nałogom, potrafimy mówić „NIE”, * uczestniczymy w zajęciach profilaktycznych, * wiemy gdzie szukać pomocy i porady.
7. Poszanowanie mienia własnego, cudzego i społecznego.	Uwrażliwienie na dobro własne i wspólne. Wpajanie zasad uczciwości i szacunku dla cudzej własności.	* dbamy o rzeczy własne i innych, * szanujemy pomieszczenia i przedmioty, z których korzystamy, * konsekwentnie ponosimy odpowiedzialność za zniszczone mienie, * widząc przejaw niszczenia mienia mamy obowiązek zgłosić osobie dorosłej, * nie przywłaszczamy sobie czyjejs własności, * pożyczone rzeczy oddajemy.

8.Umiejętność funkcjonowania w społeczeństwie – wspólnota szkolna oraz społeczność lokalna.	Nabywanie umiejętności współżycia w grupie społecznej, rozwiązywania konfliktów w różnych sytuacjach. Uczenie radzenia sobie z własnymi emocjami. Rozwijanie samorządności uczniowskiej. Prawa i obowiązki ucznia. Budzenie więzi wewnątrzszkolnej. Kształtowanie odpowiedzialności za słowa i czyny. Wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą	* stosujemy zasadę: „jeden mówi, inni słuchają”, * pomagamy sobie wzajemnie w różnych sytuacjach (np. słabszym kolegom w nauce), * unikamy konfliktów, agresywnych zachowań, przemocy, znęcania się nad słabszymi, * otaczamy opieką młodszych, słabszych, zwracamy szczególną uwagę na najmłodszych członków społeczności szkolnej (przedszkolaków), * jesteśmy współodpowiedzialni za wszelkie działania grupy, * tworzymy wspólnotę szkolną, * znamy normy dobrego zachowania i według nich postępujemy, * sumiennie pełnimy dyżury, aby zapewnić warunki wspomagające rozwój najmłodszych kolegów, * wypełniamy obowiązki ucznia, * zawsze mówimy prawdę (nawet w sytuacjach dla siebie niekorzystnych).
9. Odpowiedzialność.	Uczenie podejmowania odpowiedzialnych decyzji. Wskazywanie na konsekwencje swojego postępowania.	* systematycznie przygotowujemy się do zajęć, * ponosimy konsekwencje niewłaściwego postępowania.
10.Budowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i religijnych.	Wyrabianie szacunku dla ojczyzny, regionu i tradycji szkolnych. Wpajanie szacunku dla symboli narodowych.	* znamy swój region, jego historię i kulturę, * aktywnie uczestniczymy w świątach zgodnie z kalendarzem szkolnym, * znamy symbole narodowe, * kulturalnie zachowujemy się w czasie uroczystości szkolnych, pamiętamy o odświętnym ubraniu.
11. Rodzina.	Podkreślanie wartości rodziny, pogłębianie więzi	* z szacunkiem wypowiadamy się o swojej rodzinie,

	rodzinnych. Wyrabianie postaw otwartości i gotowości do poświęceń	* szanujemy pracę rodziców, pomagamy im w prostych czynnościach domowych, * współuczestniczymy aktywnie w życiu rodziny, * szanujemy tradycje rodzinne.
12. Patron naszej szkoły.	Wyrabianie szacunku do sylwetki patrona szkoły – św. Jana Pawła II	* z szacunkiem odnosimy się do postaci patrona, * godnie reprezentujemy patrona na terenie naszej szkoły i poza nią, * znamy życiorys i twórczość św. Jana Pawła II, * uczestniczymy w uroczystościach szkolnych związanych z sylwetką naszego patrona („Dzień Papieski”, urodziny, rocznica śmierci).
13. Stosowanie zasad dobrego zachowania - savoir - vivre	Uczeń zna i stosuje zasady dobrego wychowania, nie używa wulgaryzmów, nie jest agresywny ani autoagresywny.	* lekcje wychowawcze poświęcone kulturze osobistej uczniów, * codzienne i systematyczne reagowanie na przejawy złego zachowania uczniów (prace porządkowe w ramach kar), * konsekwentne i stanowcze reagowanie na przejawy agresji szkolnej, * zwiększone nadzory nauczycieli nad uczniami w czasie przerw, * przybliżenie uczniom autorytetów godnych naśladowania na podstawie literatury, historii * Stworzenie plakatów tematycznych lub gazetek ściennych o nieagresji słownej, fizycznej i psychicznej.
14. Szkodliwość działania używek	Uczeń jest świadomy szkodliwego działania papierosów, alkoholu i narkotyków	Narkotyki – droga donikąd * dyskusje klasowe: - jak być asertywnym - jak się bronić - jakie są konsekwencje stosowania używek, * referaty klasowe, * pogadanka z policją, strażą

		miejską, Papierosy – „Znajdź właściwe rozwiązanie” * dyskusje klasowe: - konsekwencje palenia - sposoby walki z nałogiem Alkohol konkurs szkolny: Alkohol niszczy ciało i duszę * dyskusja: -konsekwencje picia piwa itp,
15. Rozpoznawanie i radzenie sobie w sytuacjach trudnych	Uczeń potrafi rozpoznać właściwe i niewłaściwe zachowania, uczy się rozpoznawać trudne sytuacje i radzić sobie z nimi w sposób społecznie akceptowalny	*godziny wychowawcze, pogadanki na temat: - konfliktów, - radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, - asertywnych sposobów reagowania na krytykę, -umiejętności wyrażania własnych opinii itp.
16. Internet - możliwe zagrożenia	Uczeń potrafi rozpoznawać zagrożenia płynące z sieci internetowej i odpowiednio reagować w przypadku takich zagrożeń	*zajęcia na godzinach wychowawczych poświęconych profilaktyce przemocy z użyciem technologii informacyjnej i komunikacyjnej, przekazanie uczniom informacji na temat rozsądnego i odpowiedzialnego korzystania z technologii informacyjnych i komunikacyjnych, bezpieczeństwa w sieci oraz cyberprzemocy wśród nastolatków (m.in. na portalach społecznościowych, blogach, czatach).
ZADANIA PROFILAKTYCZNE ZSS nr 1 w Świeciu		

Zadania	Działania
Wyposażenie uczniów w wiedzę o skutkach używania alkoholu, narkotyków, papierosów i innych substancji psychoaktywnych	<u>Stwarzanie warunków (w zakresie możliwości szkoły) do życia w trzeźwości.</u> • Pomoc uczniom należącym do grupy podwyższonego ryzyka. • Wypracowanie i wdrożenie systemu działań szkoły w przypadku zaistniałych uzależnień: działania prewencyjne i interwencyjne. <u>Edukacja w zakresie uzależnień.</u> • Dostarczanie podstawowej wiedzy o szkodliwości zażywania alkoholu, nikotyny, e-papierosów, narkotyków, anaboliów, dopalaczy, napojów energetyzujących, lekomani. • Omówienie przyczyn i skutków oraz procesu wchodzenia i wychodzenia z uzależnienia. • Prelekcje pracownika działu Promocji Zdrowia nt. negatywnych skutków uzależnień (uczniowie filii). <u>Kształtowanie umiejętności sprzyjających życiu w trzeźwości.</u> • Komunikacja interpersonalna. • Radzenie sobie ze stresem. • Asertywność. • Podejmowanie decyzji i rozwiązywanie problemów. <u>Propozycje alternatywnych form spędzania wolnego czasu.</u> • Prowadzenie na terenie szkoły kółek zainteresowań. • Oglądanie filmów tematycznych.
Dostarczenie informacji na temat zagrożeń związanych z użytkowaniem technologii multimedialnych i komunikacyjnych	<u>Nauka bezpiecznego korzystania z technologii multimedialnych.</u> <u>Dostarczanie wiedzy na temat uzależnień związanych z technologią komunikacyjną i multimedialną (formy pomocy).</u> <u>Pomoc uczniom należącym do grupy podwyższonego ryzyka.</u>

Eliminowanie przejawów agresji i przemocy w szkole.	<u>Wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za mienie własne i społeczne.</u> • Dyżury nauczycieli i uczniów podczas przerw. • Odpowiedzialność uczniów za swoją salę lekcyjną. <u>Uczenie alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów.</u> <u>Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami.</u> <u>Kontrola zachowań pozytywnych i negatywnych uczniów.</u> • Prowadzenie klasowych zeszytów pochwał i uwag (kryteria ocen z zachowania). <u>Podnoszenie kultury słowa, eliminowanie wulgaryzmów ze słownika ucznia.</u> • <u>Tworzenie gazetek ściennych o tematyce agresji słownej, fizycznej i psychicznej.</u>
Kształtowanie umiejętności interpersonalnych.	<u>Kształtowanie właściwych postaw uczniów poprzez ukazywanie odpowiednich wzorców.</u> • Integrowanie uczniów w czasie zajęć wychowawczych, uroczystości szkolnych. • Przybliżanie sylwetki Patrona Szkoły Świętego Jana Pawła II. <u>Kształtowanie poprawnej komunikacji.</u> • Zajęcia z wychowawcami, pedagogiem i psychologiem szkolnym. • Spotkania uczniów, pacjentów szpitala z psychoterapeutą, innymi przedstawicielami ciekawych zawodów. • Czytanie bajek terapeutycznych: - „Bajki Zasypianki” Paweł Książek, Pascal 2010 (bajki na temat autyzmu i akceptacji odmienności); - „Bajki terapeutyczne dla dzieci” cz. 1 Maria Molicka, Media Rodzina, 2013 (Konwencja bajki, konstruuja świat na poły realny, na poły fantastyczny, tworzy najbliższą rozumieniu dziecka rzeczywistość. Pozwala nie tylko zapoznać się i oswoić

	<i>z sytuacjami budzącymi niepokój (rozstanie z rodzicami, ciemność, kompromitacja, śmierć, hospitalizacja), ale i znaleźć cudowne rozwiązanie nękających problemów, skłaniając dziecko do szukania skutecznych sposobów radzenia sobie z własnymi trudnościami);</i> <i>- „Bajki terapeutyczne dla dzieci” cz. 2 Maria Molicka, Media Rodzina, 2013 (Bajki te, poprzez przedstawienie sytuacji stresujących i rozwiązywanie ich, dają dziecku wsparcie i poczucie bezpieczeństwa. W nowym zbiorze Autorka porusza takie problemy jak: adopcja, rozwód rodziców, brak wiary w siebie, nadpobudliwość ruchowa, strach przed bólem, przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna);</i> <i>- „Biblioterapia i bajko terapia. Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie” Maria Molicka, Media Rodzina, 2011 (W książce zwraca szczególną uwagę na zagrożenia naszej "antynarracyjnej" epoki, dowodzi, że rola książki w budowaniu zasobów osobistych jest nie do przecenienia. Jest to ważne szczególnie dla dziecka. Druga część pracy poświęcona jest ukazaniu roli bajkoterapii jako metody w sytuacjach trudnych emocjonalnie).</i>
Promowanie zdrowego trybu życia oraz zasad bezpieczeństwa w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych	<u>Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w szkole, domu, w drodze do i ze szkoły.</u> • Realizacja zasad bezpiecznej drogi do i ze szkoły, spotkania z pedagogami i psychologiem, • Przestrzeganie Regulaminu Szkolnego. • Przestrzeganie Kodeksu Bezpiecznej Szkoły. • Przestrzeganie regulaminu oddziału szpitalnego. <u>Kształtowanie postaw bezpiecznego wypoczynku podczas ferii zimowych i wakacji.</u> <u>Propagowanie zdrowego trybu życia i odżywiania.</u> • Zapoznanie uczniów ze zdrowym stylem życia. Wdrażanie do zdrowego odżywiania. • Zorganizowanie i przeprowadzenie akcji w szkole w ramach programu „Szklanka

	mleka dla każdego” oraz „Owoce w szkole”. • Kształtowanie nawyku dbania o higienę całego ciała. • Dbanie o piękny uśmiech – fluoryzacja. • Udział w programie „Trzymaj formę”. <u>Czyste środowisko to bezpieczne i zdrowe życie.</u> • Udział w akcji „Sprzątanie świata”.
Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	<u>Zajęcia na temat najczęściej występujących dolegliwości i zaburzeń psychicznych oraz możliwości ich leczenia.</u> <u>Wspieranie uczniów i rodzin z problemem choroby psychicznej i niedostosowaniem społecznym.</u>

Kolejnym etapem tworzenia programu wychowawczo - profilaktycznego było ustalenie treści dotyczących obszarów wychowania i profilaktyki uwzględniając założenia programowe przedmiotów kształcenia ogólnego, jak również godzin wychowawczych.

A. Treści dotyczące obszarów wychowania i profilaktyki zawarte w treściach programowych przedmiotów kształcenia ogólnego w wybranych typach szkół:

Tabela 2. Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji w klasach I-III

OBSZAR	ZADANIA DLA KLAS I-III
Zdrowie – edukacja zdrowotna	• zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia; • zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym; • kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; • rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; • kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych,

	rozumowania przyczynowo - skutkowego; • uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin; • kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
Relacje- kształtowanie postaw społecznych	• kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych; • rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń; • kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł; • kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi, z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej; • przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi; • zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju; • rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów
Kultura – wartości, normy, wzory zachowań	• kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzenia się; • kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła; • kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz

	wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność; • kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci; • kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji; • inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia; • przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań; • wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną; • kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji; • kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania; • kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej oraz ich praw.
Bezpieczeństwo– profilaktyka zachowań ryzykownych	• zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych;

(problemowych)	kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, internetu i multimediiów; przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach; przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym; kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.

Tabela 3. Zdrowie – edukacja zdrowotna w poszczególnych typach szkół

Szkoła/przedmiot	Wymagania (cele) szczegółowe- uczeń
Szkoła podstawowa	
Informatyka	w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;
Biologia	analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; uzasadnia konieczność ochrony przyrody; opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
Wychowanie fizyczne	opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; opisuje zasady zdrowego odżywiania; przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach;

	• omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; • wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; • omawia sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; • wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; • wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	• rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; • podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; • uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
Przyroda	• kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; • doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; • poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
Edukacja dla bezpieczeństwa	• wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; • wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; • odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu;

	• omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; • dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); • wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; • ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; • ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
Technika	• przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; • kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;
Wychowanie do życia w rodzinie	• radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	
	• uczy się dbałości o zdrowie • różnicowania pojęć: „człowiek zdrowy”, „człowiek chory”; • uczy się przestrzegania zasad higieny – mycia rąk, mycia owoców i warzyw, korzystania z czystych naczyń itd.; • uczy się dobierania produktów spożywczych do poszczególnych posiłków; • poznaje i przestrzega zasad zdrowego trybu życia; • uczy się dbałości o odpowiednią pozycję podczas pracy oraz dobre oświetlenie; rozumienie znaczenia snu oraz odpoczynku;

	• rozumie konieczność przeprowadzania badań profilaktycznych – wizyta u lekarza pierwszego kontaktu, stomatologa, ginekologa itp. • uczy się określania własnych mocnych stron i trudności;
Szkoła branżowa I stopnia	
Podstawy przedsiębiorczości	• rozpoznaje mocne i słabe strony własnej osobowości; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej; • zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie;
Wychowanie fizyczne	• ocenia reakcje własnego organizmu na wysiłek fizyczny o różnej intensywności; • wyjaśnia, na czym polega prozdrowotny styl życia; • wyjaśnia związek między aktywnością fizyczną i żywieniem a zdrowiem i dobrym samopoczuciem oraz omawia sposoby utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia; • wymienia choroby cywilizacyjne uwarunkowane niedostatkami ruchu, w szczególności choroby układu krążenia, układu ruchu i otyłość, oraz omawia sposoby zapobiegania im; • wyjaśnia, dlaczego zdrowie jest wartością dla człowieka i zasobem dla społeczeństwa oraz na czym polega dbałość o zdrowie w okresie młodości i wczesnej dorosłości; • wyjaśnia, co oznacza odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi; • omawia konstruktywne, optymistyczne sposoby wyjaśniania trudnych zdarzeń i przeformułowania myśli negatywnych na pozytywne; • wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji; • wyjaśnia, na czym polega konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji

	zwrotnych oraz radzenie sobie z krytyką; • omawia zasady racjonalnego gospodarowania czasem; • wyjaśnia, na czym polega samobadanie i samokontrola zdrowia oraz dlaczego należy poddawać się badaniom profilaktycznym w okresie całego życia; • wyjaśnia, co to znaczy być aktywnym pacjentem i jakie są podstawowe prawa pacjenta; • omawia przyczyny i skutki stereotypów i stygmatyzacji osób chorych psychicznie i dyskryminowanych (np. żyjących z HIV/AIDS); • planuje projekt dotyczący wybranych zagadnień zdrowia oraz wskazuje na sposoby pozyskania sojuszników i współuczestników projektu w szkole, domu lub w społeczności lokalnej; • omawia, na czym polega współuczestnictwo i współpraca ludzi, organizacji i instytucji w działaniach na rzecz zdrowia; • wyjaśnia, jaki jest związek między zdrowiem i środowiskiem oraz co sam może zrobić, aby tworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu.
Wychowanie do życia w rodzinie	• potrafi określić podstawowe źródło ludzkich kompleksów i podjąć próbę określenia źródła własnych kompleksów; • akceptuje siebie, swoje słabe i mocne strony; • rozumie trudności w osiągnięciu tożsamości płciowej, wie, gdzie szukać pomocy; • jest odpowiedzialny za własny rozwój emocjonalny; • rozumie, czym jest dojrzewanie: zna, rozumie i akceptuje kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej; • zna problemy okresu dojrzewania i sposoby radzenia sobie z nimi;
Religia	• podaje przykłady działań, które są wyrazem troski o własne zdrowie i życie;

Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi	
	• rozumie własną niepełnosprawność i ograniczenia z niej wynikające; • doskonali umiejętność wyboru odzieży i ubierania się adekwatnego do sytuacji, pogody; • akceptuje zmiany i ma szacunek dla własnego ciała; • doskonali umiejętności rozpoznawania i wyrażania uczuć; • doskonali umiejętności oceny własnych kompetencji; • doskonali umiejętności dbania o zdrowy styl życia; • rozumie konieczność wykonywania badań profilaktycznych (badania okresowe, wizyty u stomatologa, urologa, ginekologa); • uczy się radzić sobie z problemem chorób i śmierci bliskich osób, przeżywać żałobę; • uczy się radzić sobie ze stresem; • uczy się być asertywnym;

Tabela 4. Relacje – kształtowanie postaw społecznych w poszczególnych typach szkół

Szkoła/przedmiot	Wymagania (cele) szczegółowe- uczeń
Szkoła podstawowa	
Informatyka	• uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; • identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; • bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;

Biologia	• prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
Wychowanie fizyczne	• uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; • pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; • wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; • wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; • omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; • identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; • wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; • wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; • współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; • motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	• współpracuje z innymi • dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; • wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; • uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontakt, przynależności, uznania);

	• przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji - kształtowania swojego wizerunku; • wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; • rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; • rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; • przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
Przyroda	• zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; • doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
Wychowanie do życia w rodzinie	• zna i stosuje zasady savoir-vivre'u w różnych sytuacjach społecznych; • rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedziane i pisane słowa; • kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; • bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną	

w stopniu umiarkowanym lub znacznym	
	• rozumie i nazywa relacje i więzi między członkami rodziny; • przestrzega zasad panujących w rodzinie; • przestrzega zasad panujących w klasie; • przestrzega norm współżycia w grupie; • uczy się współuczestnictwa i współpracy podczas zabawy i zajęć; • poznaje sąsiadów, znajomych rodziny i ich role społeczne; • poznaje i korzysta z miejsc użyteczności publicznej; • poznaje organizacje społeczne działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami; • przyswaja język i doskonali rozwój mowy; • uczy się porozumiewania w formie dialogu; poznaje zasady prowadzenia rozmowy; • uczy się komunikowania z zastosowaniem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji – AAC: gesty, mimika, zdjęcia, obrazy, znaki przestrzenno-dotykowe, symbole, pismo, urządzenia i oprogramowanie wspomagające komunikację (dla uczniów niekomunikujących się werbalnie lub ze znacznymi ograniczeniami w tym zakresie); • bierze udział w wydarzeniach klasowych i szkolnych, także z zastosowaniem urządzeń głosowych – prostych komunikatorów, urządzeń wysokiej technologii; • uczy się i doskonali wyrażanie własnego zdania; • uczy się stosowania form grzecznościowych i komplementów w życiu codziennym; • uczy się wyjaśniania swojego zachowania i mówienia o planach;
Szkoła branżowa I stopnia	
Podstawy przedsiębiorczości	• wykorzystuje formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej; podejmuje decyzje i ocenia ich skutki, zarówno pozytywne, jak i negatywne; • charakteryzuje swoje role społeczne i typowe dla nich zachowania;

	• stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska;
Wychowanie do życia w rodzinie	• rozumie, na czym polega wierność, zaufanie i dialog w relacjach międzyludzkich; • wskazuje różnice i podobieństwa między przyjaźnią, zakochaniem, miłością; rozumie znaczenie miłości w życiu człowieka; • rozumie, że lepsze zrozumienie siebie powoduje lepsze zrozumienie innych; • zna i rozumie podłoża konfliktów w rodzinie i określa ich przyczyny; wskazuje sposoby rozwiązywania konfliktów; • posługuje się różnymi formami komunikowania się; • odczytuje i interpretuje komunikaty; • rozumie znaczenie mowy ciała w kontaktach interpersonalnych; potrafi lepiej zrozumieć siebie i drugiego człowieka; • rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości i budowaniu emocjonalnych więzi;
WOS	• współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi	
	• doskonali umiejętność nawiązywania relacji z innymi ludźmi; • uczy się nawiązywania właściwych relacji z płcią przeciwną: koleżeństwo, przyjaźń, zakochanie, związek; • rozumie sytuację małżeństwa, w którym występuje niepełnosprawność; • poznaje zasady sprawowania opieki nad dzieckiem; rozumie, co oznacza odpowiedzialne rodzicielstwo; • doskonali umiejętność aktywnego udziału w życiu rodziny; • rozumie konieczność budowania wokół siebie kręgu wsparcia – grupy przyjaznych osób (sąsiedzi, dalsza rodzina, rówieśnicy, znajomi, rodzina itd.);

	• doskonalili umiejętność współpracy z innymi osobami; • rozumie sytuacje utrzymania bliskości lub dystansu w relacjach z innymi; – doskonalili umiejętność pomagania sobie i innym; • uczy się prowadzenia życia towarzyskiego;

Tabela 5. Kultura – wartości, normy i wzory zachowań w poszczególnych typach szkół

Szkoła/przedmiot	Wymagania (cele) szczegółowe- uczeń
Szkoła podstawowa	
Język polski	• kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; • rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; • kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; • rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych; • rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; • rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania; • rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; • kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; • jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji

	wyników swojej pracy;
Historia	• poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
Muzyka	• poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; • zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; • zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; • angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; • uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; • stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
Plastyka	• zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); • zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
WOS	• uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; • podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; • wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe

	i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym; • uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom; • planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
Geografia	• łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; – • przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; • rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; • ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); • kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; • rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno- -kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; • przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku,

	zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;
Informatyka	• opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją; • postępuje etycznie w pracy z informacjami;
Wychowanie do życia w rodzinie	• jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;
Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	
	• bierze udział w świątach i tradycjach rodzinnych; • przestrzega kultury życia codziennego; • uczy się korzystania z ośrodków i instytucji kultury; • uczy się właściwego zachowania w różnych miejscach i sytuacjach (teatr, kino, muzeum, wystawy, koncerty itp.); • uczy się udziału w różnych formach twórczości (formy parateatralne, muzykowanie, zajęcia plastyczne, imprezy itp.); • rozumie przynależność do kraju, regionu, narodu; • poznaje region, tradycje, obyczaje; • bierze udział w lokalnych świątach i uroczystościach;
Szkoła branżowa I stopnia	
Język polski	• dostrzega związek języka z wartościami oraz to, że stanowi on źródło poznania wartości (takich jak dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja); • dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.
WOS	• znajduje i wykorzystuje informacje na temat sposobu, w jaki prawo reguluje życie obywateli; • wyraża własne zdanie w wybranych sprawach na różnych

	forach publicznych i uzasadnia je; • jest otwarty na odmienne poglądy; • gromadzi i wykorzystuje informacje potrzebne do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej;
Wychowanie do życia w rodzinie	• rozumie, czym jest niepełnosprawność, starość, choroby, umieranie i śmierć, w tym w aspekcie życia rodzinnego; • ma świadomość własnej tożsamości; • rozumie potrzebę poznania siebie i kształtowania obrazu własnej osoby; rozumie potrzebę poznania swojego partnera; • wyraża szacunek dla siebie i innych; • jest tolerancyjny wobec odmienności kulturowych, etnicznych, religijnych, seksualnych; • określa wartości i pojęcia związane z płciowością człowieka: męskość, kobiecość, miłość, rodzina, rodzicielstwo;
Religia/ etyka	• zna, rozumie i stosuje pojęcia niezbędne do opisu przeżyć i działań moralnych; • zna i rozwija swoje zalety, rozpoznaje i eliminuje swoje wady; • wyjaśnia, czym jest sumienie i jaką pełni rolę w życiu człowieka; • wyjaśnia ideę rozwoju moralnego i podaje przykłady działań egoistycznych, konformistycznych, altruistycznych; • wyjaśnia, na czym polega autonomia człowieka, podaje przykłady działań i postaw autonomicznych i nieautonomicznych; • wyjaśnia, na czym polega interioryzacja wartości i norm moralnych; • objaśnia, czym jest sens życia, uczciwość, roztropność, umiarkowanie, męstwo, honor, prywatność, asertywność, prawdomówność; • dba o przedmioty będące jego prywatną własnością, własnością innych oraz będące własnością publiczną; • potrafi podzielić się z innymi tym, co jest jego własnością; • dostrzega i wyjaśnia związek między uczeniem się a wykonywaną pracą; wyjaśnia znaczenie pracy zarobkowej;
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością	

**intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym
oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi**

- odkrywa siebie jako osobę dorosłą;
- kształtuje świadomość własnej tożsamości;
- uczy się elementów kultury osobistej – wygląd zewnętrzny, higiena osobista, odpowiednie zachowanie się w różnych sytuacjach;
- rozumie rolę ucznia jako osoby dorosłej w szkole przysposabiającej do pracy;
- rozwija swoje zainteresowania;
- uczy się odróżniania marzeń realnych od nierealnych;
- dalej poznaje własny region, kulturę, tradycje regionalne, organizacje i instytucje działające na danym terenie;
- rozumie ważne wydarzenia w rodzinie, miejscu zamieszkania, kraju, uczestniczy w tych wydarzeniach;
- uczy się utożsamiania z własnym krajem;
- uczy się określania planów na przyszłość;
- doskonali umiejętności organizowania sobie czasu wolnego;
- doskonali umiejętność poprawnego zachowania się w miejscach publicznych;
- doskonali umiejętność dokonywania wyborów w różnych sytuacjach życiowych;
- stosuje się do zasad savoir-vivre'u (odpowiednie zachowanie w różnych sytuacjach, postawy wobec innych osób);
- rozpoznaje i nazywa własne potrzeby i oczekiwania w odniesieniu do pracy; uczy się wskazywania swoich mocnych i słabych stron w sytuacji pracy;
- uczy się określania swoich preferencji (zainteresowań) i predyspozycji zawodowych, doskonali umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej;
- poznaje znaczenie pracy w życiu człowieka;

Tabela 6. Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych) w poszczególnych typach szkół

Szkoła/przedmiot	Wymagania (cele) szczegółowe - uczeń
Szkoła podstawowa	
Informatyka	• rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet; • przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie; • posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; • uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; • wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; • stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; • ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
Wychowanie fizyczne	• omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; • omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; • wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; • wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; • wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;

WOS	• rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach; • przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; • wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; • przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;
Edukacja dla bezpieczeństwa	• wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); • wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
Technika	• przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; • analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
Wychowanie do życia w rodzinie	• świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
Szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	
	• uczy się dostrzegania czynników i sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu (w tym także zagrożeń ze strony innych osób,

	używania alkoholu, środków odurzających); • uczy się i doskonali umiejętności zachowania się w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych (dotyczących siebie i innych); • poznaje odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludzi (Straż Pożarna, Policja, Wojsko Polskie, Straż Miejska, pracownicy ochrony); • poznaje i korzysta z ważnych numerów alarmowych; • uczy się zachowania bliskości i dystansu w relacjach z innymi ludźmi; • uczy się prawidłowego zachowywania się w środkach komunikacji; • poznaje nietypowe i nagłe sytuacje, które mogą się zdarzyć w domu, szkole, na ulicy, w innych miejscach; • uczy się przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas posługiwania się różnymi urządzeniami w domu i w szkole; • uczy się rozpoznawania i rozumienia znaków drogowych, symboli, oznaczeń w różnych miejscach itp.
Szkoła branżowa I stopnia	
WOS	• rozpoznaje prawne aspekty codziennych problemów życiowych i szuka ich rozwiązania; • wymienia przestępstwa, których ofiarą najczęściej padają młodzi ludzie; wie, jak można próbować ich uniknąć, i przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacji zagrożenia; • wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie przestępstwa (środki wychowawcze i poprawcze); • przedstawia przepisy prawne dotyczące sprzedaży i konsumpcji alkoholu, papierosów i narkotyków i wskazuje na konsekwencje ich łamania.
Podstawy przedsiębiorczości	• podejmuje racjonalne decyzje, opierając się na posiadanych informacjach, i ocenia skutki własnych działań;
Wychowanie do życia w rodzinie	• rozumie, na czym polegają zagrożenia życia społecznego: alkoholizm, narkomania, agresja, sekty, pornografia;

	• rozumie zasady przeciwstawiania się wszelkim manipulacjom • niebezpieczeństwom ze strony otoczenia; • potrafi być krytyczny wobec treści szkodliwych dla młodzieży; • wyjaśnia, na czym polega przemoc i przestępstwa seksualne; wskazuje możliwości zapobiegania im oraz sposoby obrony; • wie, gdzie szukać informacji o ośrodkach pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej; rozumie ich znaczenie; • zna sposoby szukania pomocy w sytuacjach trudnych;
Informatyka	• korzysta z podstawowych usług w sieci komputerowej, lokalnej i rozległej, związanych z dostępem do informacji, wymianą informacji i komunikacją, przestrzega przy tym zasad etykiety i norm prawnych, dotyczących bezpiecznego korzystania i ochrony informacji oraz danych w komputerach w sieciach komputerowych; • omawia normy prawne odnoszące się do stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, dotyczące m.in. rozpowszechniania programów komputerowych, przestępczości komputerowej, poufności, bezpieczeństwa i ochrony danych oraz informacji w komputerze i w sieciach komputerowych;
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi	
	• doskonalą umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych; • uczy się odróżniania fikcji od rzeczywistości – świat kina, teatru, literatury, gier komputerowych; • poznaje prawa, w tym uprawnienia osób z niepełnosprawnościami do korzystania z systemu wsparcia społecznego; • poznaje obowiązki wobec prawa; • doskonalą umiejętność radzenia sobie w sytuacjach groźnych i trudnych; • poznaje zasady bezpieczeństwa w kontaktach z innymi ludźmi,

	nawiązywanych za pomocą Internetu i innych nowych technologii; • uczy się orientacji w przestrzeni bliższego i dalszego środowiska; – rozwija i doskonali umiejętność korzystania z transportu publicznego; • uczy się samodzielności w mieszkaniu treningowym;

Opracowano na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów

z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy (www.dziennikustaw.gov.pl).

B. Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w klasach.

By skonkretyzować działania wychowawcze i profilaktyczne postanowiono opracować przykładowe zagadnienia, które warto byłoby wykorzystać podczas realizowania godzin wychowawczych. Uwzględniając potrzeby uczniów, obecne zagrożenia jak i zasoby jakimi dysponuje szkoła utworzono tabele z podziałami na klasy oraz obszary.

Harmonogram realizowania działań w danym obszarze nie został stworzony, ponieważ działania wychowawcze i profilaktyczne są prowadzone przez cały rok szkolny.

4. Ewaluacja Programu wychowawczo-profilaktycznego

Ze względu na specyfikę pracy i nauki w Zespole Szkół Specjalnych nr 1 w Świeciu, ewaluacja przebiegać będzie przez cały rok na podstawie obserwacji i wywiadów z nauczycielami, wychowawcami, pedagogami i psychologiem. Informacje zwrotne składane do przewodniczącego i członków zespołu wychowawczego zostaną wykorzystane do aktualizacji programu na następny rok szkolny 2021/2022. Przez cały

rok szkolny członkowie zespołu wychowawczego są szczególnie odpowiedzialni za zbieranie informacji, obserwację i diagnozę potrzeb uczniów i wychowawców dla profesjonalnego konstruowania oraz rzetelnej weryfikacji programu wychowawczo - profilaktycznego.

Opracowały:

Violetta Suchomska
Anna Słowy- Lemańczyk
Marzena Krajewska
Hanna Chmurzyńska
Katarzyna Cieślik

Po zapoznaniu się z projektem Programu Wychowawczo-Profilaktycznego zatwierdza się w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Świeciu Program Wychowawczo-Profilaktyczny na rok szkolny 2020/2021.

Przewodnicząca Rady Rodziców

Zanetta Demska

Demsko Zanetta
Milena Krajewska
Helena Sobiczewska

Przedstawiono na Rodzice Pedagogicznej 15.09.2020r.

Zespół Szkół Specjalnych nr 1
ul. Paderewskiego 5A
86-105 ŚWIECIE
tel. 338-00-86 • NIP 559-17-85-052

DYREKTOR
M. Błaszkiwicz
Margarzeta Błaszkiwicz